

T-13

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 7/10 i 3/23), na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice i Ministarstva unutrašnjih poslova, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 18. sjednici, održanoj dana 23.02.2024. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o stanju i zaštiti u oblasti nasilja nad ženama i nasilju u porodici, stanju kriminaliteta u oblasti nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Zeničko-dobojskom kantonu.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

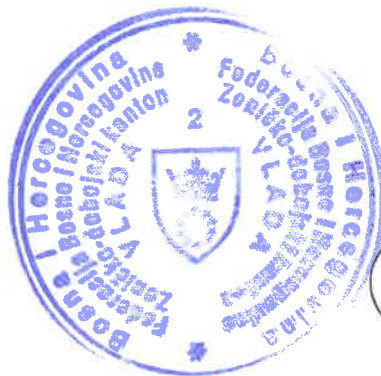
III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02- 31-3403 /24
Datum, 23.02.2024. godine
Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
1x Ministarstvo unutrašnjih poslova,
 1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a.

PREMIJER

Nezir Pivić

INFORMACIJA

***o stanju i zaštiti u oblasti nasilja nad ženama i nasilju u porodici, stanju
kriminaliteta u oblasti nasilja nad ženama i nasilja u porodici
u Zeničko-dobojskom kantonu***

Zenica, februar 2024. godine

S A D R Ž A J:

1. UVOD	3
2. PRAVNI OKVIR ZAŠTITE U OBLASTI NASILJA U PORODICI	4
3. ZAŠTITA U OBLASTI NASILJA U PORODICI NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA	4
4. STANJE U OBLASTI NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJU U PORODICI NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA	6
5. STANJE KRIMINALITETA U OBLASTI NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U PORODICI U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU	11

1. UVOD

Stručna služba Vlade Zeničko – dobojskog kantona je na osnovu akta Stručne službe Skupštine Zeničko – dobojskog kantona i stava Kolegija Skupštine Zeničko – dobojskog kantona o poslaničkoj inicijativi Behije Kulović, zatražila od nadležnog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice i Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona da pripreme i dostave Vladi na razmatranje jedinstven materijal: *Informacija o stanju i zaštiti u oblasti nasilja nad ženama i nasilju u porodici, stanju kriminaliteta u oblasti nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Zeničko-dobojskom kantonu.*

S tim u vezi, Kolegij Skupštine Zeničko – dobojskog kantona je na 17. sjednici održanoj 19.01.2024. godine razmatrao poslaničku inicijativu Behije Kulović koja je upućena, na 20. sjednici Skupštine Zeničko – dobojskog kantona održanoj 22.12.2023. godine, u ime 29 poslanika prema Kolegiju Skupštine Zeničko – dobojskog kantona za sazivanje i održavanje tematske sjednice Skupštine na temu: „Zaštita od nasilja u porodici i nasilja nad ženama, stanje kriminaliteta u oblasti nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Zeničko-dobojskom kantonu“. Nakon provedene rasprave, Kolegij je zauzeo stav kojim jednoglasno prihvata i podržava podnesenu inicijativu za sazivanje i održavanje tematske sjednice Skupštine na predloženu temu, te od Vlade Zeničko – dobojskog kantona zatražio da se Kolegiju dostavi materijal u formi Informacije o stanju i zaštiti u oblasti nasilja nad ženama i nasilju u porodici, stanju kriminaliteta u oblasti nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Zeničko-dobojskom kantonu (u daljem tekstu: *Informacija*)

U skladu sa navedenim zaduženjem, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice i Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: *Nadležna ministarstva*) su pristupili sagledavanju stanja i prikupljanju podataka za izradu Informacije. Za ove potrebe, korišteni su podaci i informacije iz relevantnih dokumenata nadležnih ministarstava (izvještaja, analiza, evidencija, trebovanja i drugih akata), centara za socijalni rad/nadležnih općinskih službi socijalne zaštite, uprave policije ili policijskih stanica te organizacija civilnog društva koje djeluju u ovoj oblasti.

2. PRAVNI OKVIR ZAŠTITE U OBLASTI NASILJA U PORODICI

Bosna i Hercegovina je jedna od zemalja koja ima kontinuitet rada na prevenciji nasilja, unapređenju sistema djelovanja i zaštite, te strateškom i sveobuhvatnom pristupu u ovoj oblasti. Bosna i Hercegovina je ratificirala nekoliko važnih međunarodnih konvencija o ljudskim pravima i zaštiti od nasilja, kao što su: Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (1950), Konvencija o pravima djeteta (1989), Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (1979) i Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici – Istanbulska konvencija (2011).

Zaštita osnovnih ljudskih prava i sloboda obaveza je svih nadležnih vlasti u Bosni i Hercegovini, kao što je definirano Ustavom BiH, Ustavom Federacije BiH i Ustavima Kantona u Federaciji BiH. S tim u vezi, zakonodavstvo Federacije Bosne i Hercegovine reguliše zaštitu od nasilja u porodici u okviru: Zakona o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 32/10), Krivičnog zakona Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", ("Sl. novine FBiH", br. 36/03, 21/04 - ispr., 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23), Porodičnog zakon Federacije BiH ("Službene novine FBiH", br. 35/05, 41/05 - ispr., 31/14 i 32/19 - odluka US), Zakona o zaštiti od nasilja u porodici (Službene novine Federacije BiH, broj 20/13 i 75/2021), te na nivou Kantona Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, broj: 13/07, 13/11, 3/15, 2/16 i 16/22).

Također, u ovoj oblasti doneseni su sljedeći strateški dokumenti: Gender akcioni plan BiH (2018-2022), Okvirna Strategija za provedbu Konvencije o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini za period 2015. – 2018., te Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici FBiH (2013 – 2017). Pored navedenih dokumenata u našem kantonu donesen je Gender akcionim planom za osnaživanje ravnopravnosti spolova 2021-2024 u Zeničko-dobojskom kantonu.

3. ZAŠTITA U OBLASTI NASILJA U PORODICI NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Nasilje u porodici se smatra ukoliko postoje osnove sumnje da su učinjene radnje kojim član porodice nanosi fizičku, psihičku ili seksualnu bol ili patnju i/ili ekonomsku štetu, kao i prijetnje koje izazivaju strah od fizičkog, psihičkog ili seksualnog nasilja i/ili ekonomske štete kod drugog člana porodice.

Zakonsku obavezu prijavljivanja nasilja u porodici imaju sva pravna lica, profesionalci u ustanovama i nevladinim organizacijama, kao i svaki građanin i član porodice koji zna za slučaj nasilja u porodici. Isti su obavezni prijaviti slučaj policiji, nadležnom tužilaštvu ili centru za socijalni rad koji će provesti daljnji postupak.

Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici (Službene novine Federacije BiH, broj: 20/13 i 75/2021) regulisano je prijavljivanje nasilja u porodici, postupak izricanja zaštitnih mjera i sprečavanja nasilja u porodici, osiguravanje osnovnih životnih potreba i privremene pomoći žrtvi, finansiranje, donošenje protokola o saradnji, vođenje evidencije, te poduzimanje mjera

preodgoja i liječenja nasilnih osoba. Primjenu i provođenje ovog zakona u skladu sa svojim nadležnostima vrši policija, organ starateljstva i druge institucije nadležne za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, nadležna tužilaštva i sudovi, uz obavezu zajedničkog i koordiniranog djelovanja.

Praksa zaštite žrtava nasilja na području Zeničko-dobojskog kantona razvijana je od 2010. godine kroz primjenom metodologije solidarnog sufinansiranja i korištenja postojećih resursa lokalnih zajednica Zeničko-dobojskog kantona, Kantona, Federacije Bosne i Hercegovine i donatora. Sa ciljem da se pravovremeno osigura pomoć, podrška i zbrinjavanje žena i djece žrtava nasilja potpisan je prvi „Protokol o međusobnoj saradnji u radu na prevenciji i zaštiti žrtava nasilja u porodici” na nivou Grada Zenica od strane svih aktera koji učestvuju u procesu prevencije i zaštite od nasilja na lokalnom nivou i Udruženja „Medica“ Zenica. Zatim je u novembru iste godine uz određene prilagodbe u vezi sufinansiranja Sigurne kuće „Medica“ Zenica ovaj protokol potpisan i od Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice i Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona. Uz podršku Udruženja „Medica“ Zenica ovaj Protokol su potpisale i lokalne zajednice: Kakanj, Visoko, Vareš, Olovo, Maglaj, Doboju-Jug, Usora, Breza i Zavidovići. U sklopu realizovanih aktivnosti uspostavljeni su referalni mehanizma, te pokrenuti procesi uspostave koordinacionih tijela na lokalnom i kantonalnom nivou te omogućeno sufinansiranje sigurne kuće po modelu sufinansiranja u iznosima od 30% sredstava Kanton, 30% lokalne zajednice i 40% Federacija BiH. U kontekstu navedenih aktivnosti, donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, broj: 13/11) koji je u Zeničko-dobojskom kantonu uvrstio žrtve nasilja u porodici i zajednici kao korisnike prava iz socijalne zaštite, te dodatno omogućio korištenje prava na privremeni smještaja i zbrinjavanje žrtava nasilja u sigurnu kuću kao i prava na zdravstvenog osiguranja za žrtve nasilja. Od 2010. godine Zeničko-dobojski kanton je u kontinuitetu sufinansirao usluga smještaja u Sigurnu kuću „Medica“ Zenica na nivou godine u iznosu od 54.720,00 KM. Ovaj iznos učešća Zeničko-dobojskog kantona je bio sve do 2021. godine kada su izdvajanja za sufinansiranje rada Sigurnu kuću na godišnjem nivou povećana na iznosu od 108.000,00 KM. U kontekstu trenutnog stanja, ističemo da je uslijed povećanih troškova smještaja i rada Sigurne kuće, na prijedlog ovog ministarstva u 2024. godini povećano i sufinansiranje iz Budžeta Kantona na iznos 120.000,00 KM.

Donošenjem Zakona o zaštiti od nasilja u porodici (Službene novine Federacije BiH, broj: 20/13 i 75/2021) izmjenjena je obaveza sufinansiranja sigurnih kuća u dijelu da iste 30% sufinansira kanton i 70% Federacija BiH. Nadalje, propisana je obaveza donošenja protokola o saradnji i obaveza donošenja dvogodišnjeg programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici. U nastojanju da se izvrše sve propisane obaveze, Vlada kantona je Rješenjem, broj: 02-34-18039/13 od 21.08.2013. godine, imenovala Koordinaciono tijelo za izradu i provođenje dvogodišnjeg Programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici za područje Zeničko-dobojskog kantona. U Koordinaciono tijelo imenovani su članovi i zamjenici članova iz Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravosuđa i uprave, Ministarstva zdravstva i Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć Zeničko-dobojskog kantona, te predstavnici nevladinih organizacija Udruženja „Medica“ Zenica i Udruženja „Centar ženskih prava”. Kako bi se osigurao bolji intersektorski i holistički pristup u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici u rad Koordinacionog tijela od 2017. godine uključeno je Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, a od 2020. godine i Udruženje/Udruga „BH novinari”. Na prijedlog Koordinacionog tijela Vlada Zeničko-dobojskog kantona je usvojila dva Programa mjera za

prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici za područje Zeničko-dobojskog kantona te prihvatila dva izvještaja o realizaciji ovih programa.

U nastojanju da se procedure zaštite žrtava nasilja usklade sa Istanbulskom konvencijom u decembru 2020. godine potpisan je novi Protokol o saradnji u pružanju zaštite, podrške, pomoći i zbrinjavanja žrtava nasilja u porodici i zajednici i prevencije nasilja u Zeničko-dobojskom kantonu (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, broj: 21/20) od strane Premijera Vlade Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravosuđa i uprave, Ministarstva zdravstva i Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport. Na ovaj način potpisnici su se obavezali da će tokom direktne zaštite, podrške i zbrinjavanja žrtava nasilja pridržavati se procedura o međusobnoj saradnji iz ovog protokola, Zakona i međunarodnih standarda te fokusirati se na sigurnost i zaštitu žrtve, zdravstvenu pomoć, podršku i zbrinjavanje u Sigurnu kuću „Medice“ Zenica. Protokol je dostavljen svim općinama i gradovima na području Zeničko-dobojskog kantona kako bi sve nadležne institucije, ustanove i organizacije u okviru svojih nadležnosti osigurale zaštitu i podršku žrtava, te koordinirano djelovali u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i zajednici.

Na osnovu uspostavljene prakse sve institucije, ustanove i organizacije su upućene na kontinuiranu saradnja sa policijom, organima starateljstva, nadležnim tužilaštvima i općinskim sudovima, te poduzimaju potrebne aktivnosti i učestvuju na organizovanim edukacijama. Edukacije profesionalaca iz ustanova i institucija se organizuje u okviru projektnih aktivnosti i uz podršku nevladinih organizacija.

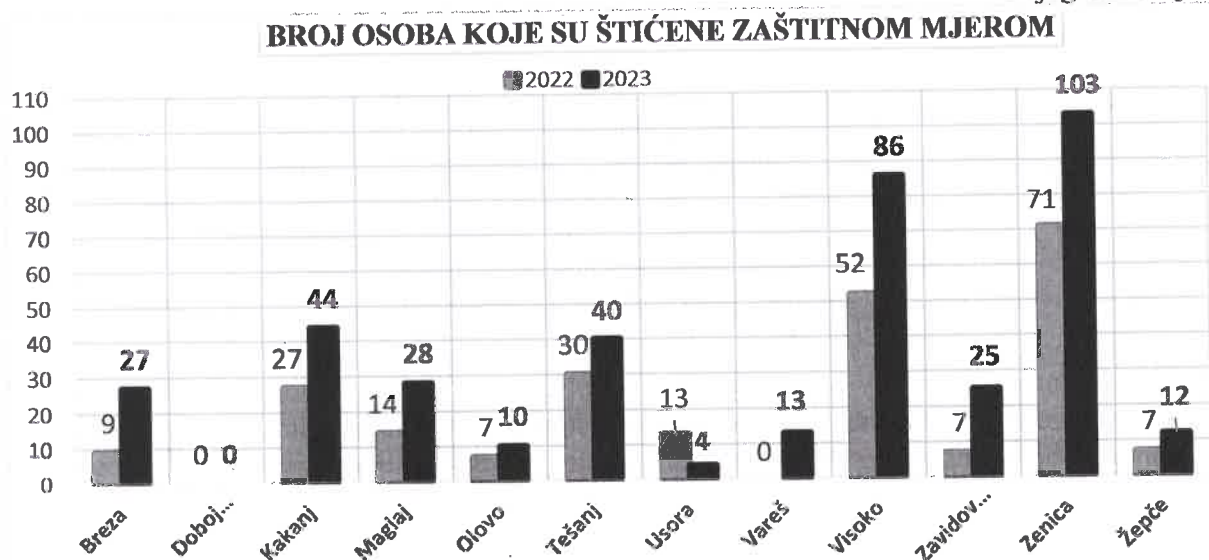
Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice poduzima aktivnosti u skladu sa nadležnostima i koordinira sa ministarstvima, centima za socijalni rad i službama socijalne zaštite i nevladinim organizacijama radi dostavljanja potrebnih podataka i izvještaja prema Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike, odnosno koordinira za održavanje sastanaka Koordinacionog tijela i priprema za izradu novog programa mjera. Početkom ove godine Ministarstvo je pokrenulo procedure za imenovanje novih ili potvrđivanje članova Koordinacionog tijela, na osnovu čega je Vlada donijela Kriterije za izbor i imenovanje članova Koordinacionog tijela zaduženog za izradu i provođenje programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici i zajednici na području Zeničko-dobojskog kantona Zaključkom broj: 02-31-18463/23 od 11.12.2023. godine. S tim u vezi, u januaru ove godine raspisan je Javni poziv za izbor i imenovanje članova Koordinacionog tijela zaduženog za izradu i provođenje programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici i zajednici na području Zeničko-dobojskog kantona, kako to propisuje Uredba o načinu, uslovima osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad komisija koje osniva Vlada Zeničko-dobojskog kantona i rukovodilac kantonalnog organa državne službe ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 20/20 i 14/21). Nakon uspostave novog sastava Koordinacionog tijela, uslijedit će aktivnosti na izradi novog programa mjera i poduzimanje drugih aktivnosti u prevenciji i zaštiti žrtava nasilja.

4. STANJE U OBLASTI NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJU U PORODICI NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

U skladu sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o izrečenim zaštitnim mjerama, osobama koje su štice zaštitnom mjerom i o nasilnim osobama kojima su izrečene zaštitne mjere (Službene novine FBiH, broj: 95/13) organi starateljstva, odnosno centri za socijalni rad/nadležne općinske službi socijalne zaštite (u daljem tekstu: centi za socijalni rad)

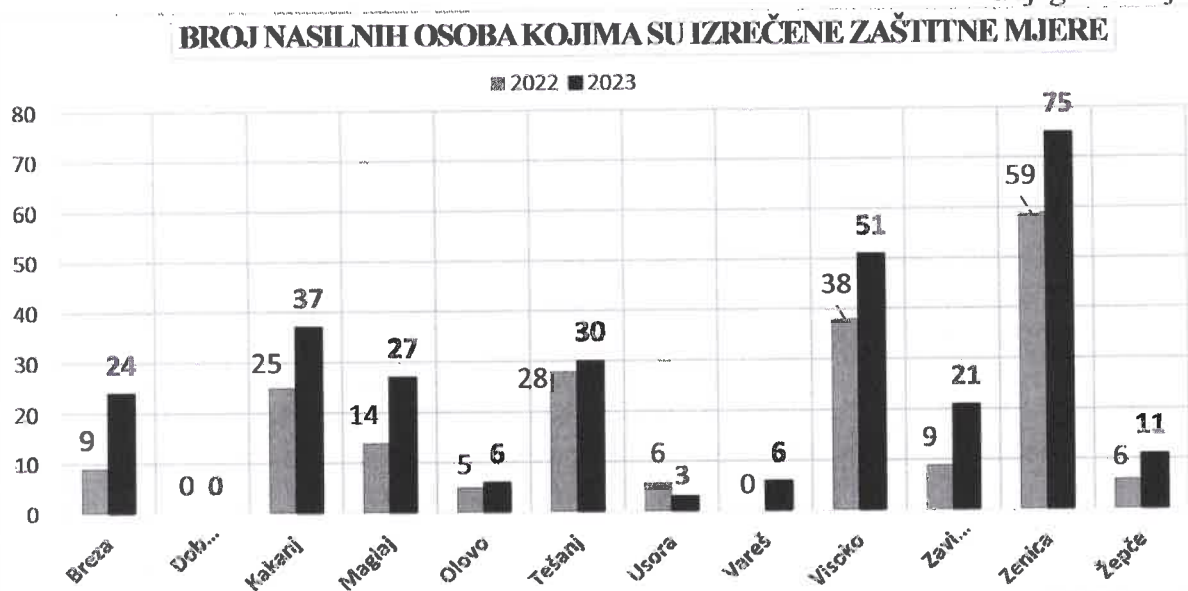
vode propisanu evidenciju o čemu više podataka predočavamo u nastavku. Prema dostavljenim podacima centra za socijalni rad na području Zeničko-dobojskog kantona u 2023. godini evidentirano je 347 žrtava nasilja, dok je u 2022. godini bilo evidentirano 237 žrtava nasilja. Dakle, znatno je povećan broj osoba koje su žrtve nasilja u porodici usljed odgovornijeg pristupa profesionalaca i žrtava ovom problemu, jer su se žrtve odlučile da prijavljuju nasilje pa je stanje tako da je povećan broj prijavi nasilja. Kako bi imali bolji pregled stanja u Zeničko-dobojskom kantonu predočavamo broj osoba koje su štice izrečenom zaštitnom mjerom prema mjestu prebivališta u dijagramu broj 1.

Dijagram broj 1.

Kad je u pitanju broj nasilnih osoba, prema dostavljenim podacima u 2023. godini je evidentirano 291 nasilna osoba, dok je u 2022. godini bilo evidentirano 199 nasilnih osoba, što potvrđuje konstataciju odgovornijeg pristupa prema nasilju u porodici. Na osnovu ovih pokazatelja, broj osoba kojima su izrečene zaštitne mjere prema mjestu prebivališta predočavamo u dijagramu broj 2.

Dijagram broj 2.

Radnje nasilja u porodici ili prijetnje tim radnjama koje su izvršili počinioci nasilja prema evidencijama centara za socijalni rad tokom 2022. i 2023. godine, kako je to propisano članom 7. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH su date u tabeli broj 1.

Tabela broj 1.

Radnje nasilja	u 2022. godini	u 2023. godini
a) svaka primjena fizičke sile na fizički ili psihički integritet člana porodice	110	179
b) svako postupanje jednog člana porodice koje može prouzrokovati ili izazvati opasnost da će prouzrokovati fizičku ili psihičku bol ili patnju	61	174
c) prouzrokovanje straha ili osobne ugroženosti ili povrede dostojanstva člana porodice ucjenom ili drugom prinudom	33	74
d) fizički napad člana porodice na drugog člana porodice, bez obzira da li je nastupila fizička povreda ili nije,	100	183
e) verbalni napad, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima, te drugi načini grubog uznemiravanja člana porodice od drugog člana porodice	105	211
f) seksualno uznemiravanje	15	2
g) uhodjenje i svi drugi slični oblici uznemiravanja drugog člana porodice	2	8
h) oštećenje ili uništenje zajedničke imovine ili imovine u posjedu	12	30
i) upotreba fizičkog nasilja ili prouzrokovanje straha u cilju oduzimanja prava na ekonomsku nezavisnost zabranom rada ili držanjem člana porodice u odnosu zavisnosti ili podređenosti	4	0
j) upotreba fizičkog i psihičkog nasilja prema djeci i zanemarivanje u njihovom odgoju	5	40
k) fizičko i psihičko nasilje prema starim, iznemoglim osobama i zanemarivanje u njihovom njegovanju i liječenju	2	8
l) nasilna izolacija ili ograničenje slobode kretanja člana porodice	0	0
m) propuštanje dužne pažnje i nepružanje pomoći i zaštite članu porodice i pored obaveze prema zakonu	0	0
UKUPNO:	449	909

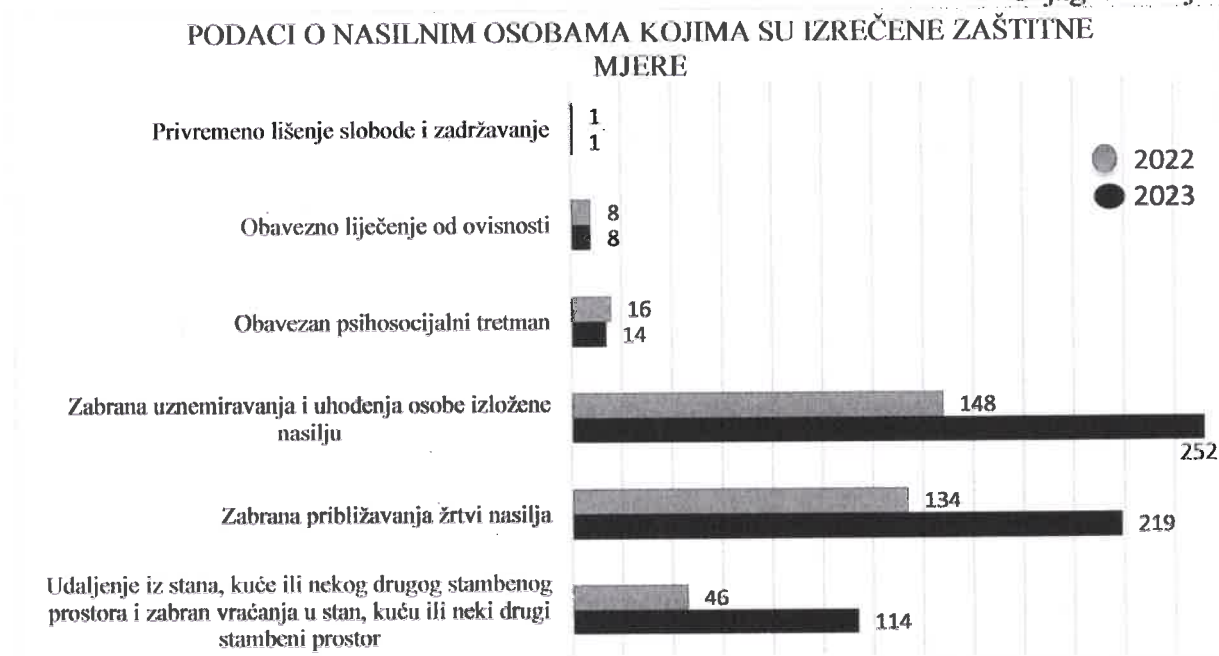
Prema navedenim podacima najveći broj radnji se odnosi na verbalni napad, vrijeđanje, psovanje, te fizički napad člana porodice na drugog člana porodice, bez obzira da li je nastupila fizička povreda, odnosno izazvanje opasnosti da će prouzrokovati fizičku ili psihičku bol ili patnju. S tim u vezi, tokom 2023. godine evidentirano je više za 460 radnji, što ukazuje da se razvija svijest građana i profesionalaca i ujedno unapređuje pristup prevenciji i zaštiti od nasilja na području Zeničko-dobojskog kantona.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH, poslije podnošenja krivične prijave policija je obavezna za svaki prijavljeni slučaj nasilja u porodici podnijeti zahtjev za izricanje zaštitne mjere prema nadležnom sudu u roku od 12 sati od saznanja za radnje nasilja. Zaštitne mjera preme počinitelju nasilja u porodici sud izriče u trajanju koje ne

može biti kraće od jednog mjeseca niti duže od dvije godine, izuzev ako sud odluči da je duži vremenski period u interesu žrtve nasilja. Nadležni sud može počiniocu nasilja izreći više zaštitnih mjera ako to smatra opravdanim za prevenciju i zaštitu žrtava, a što se može uočiti prema broju izrečenih mjera.

Sa ciljem preduzimanja zaštite žrtava nasilja od počinitelja nasilja u porodici, tokom 2023. godine sudovi su počiniocima nasilja izrekli 608 zaštitnih mjera, dok su u 2022. godini izrekli 353 zaštitnih mjera. Strukturu zaštitnih mjera prema počiniocima i broj istih predočavamo u dijagramu broj 3.

Dijagram broj 3.

Ukoliko analiziramo podatke o osobama kojima su izrečene zaštitne mjere po spolnoj strukturi, dolazimo do podatka da je u 2023. godini izrečeno 536 zaštitnih mjera prema osobama muškog spola i 72 zaštitne mjere prema osobama ženskog spola, dok je u 2022. godini izrečeno 324 zaštitnih mjera prema osobama muškog spola i 29 osoba prema osobama ženskog spola.

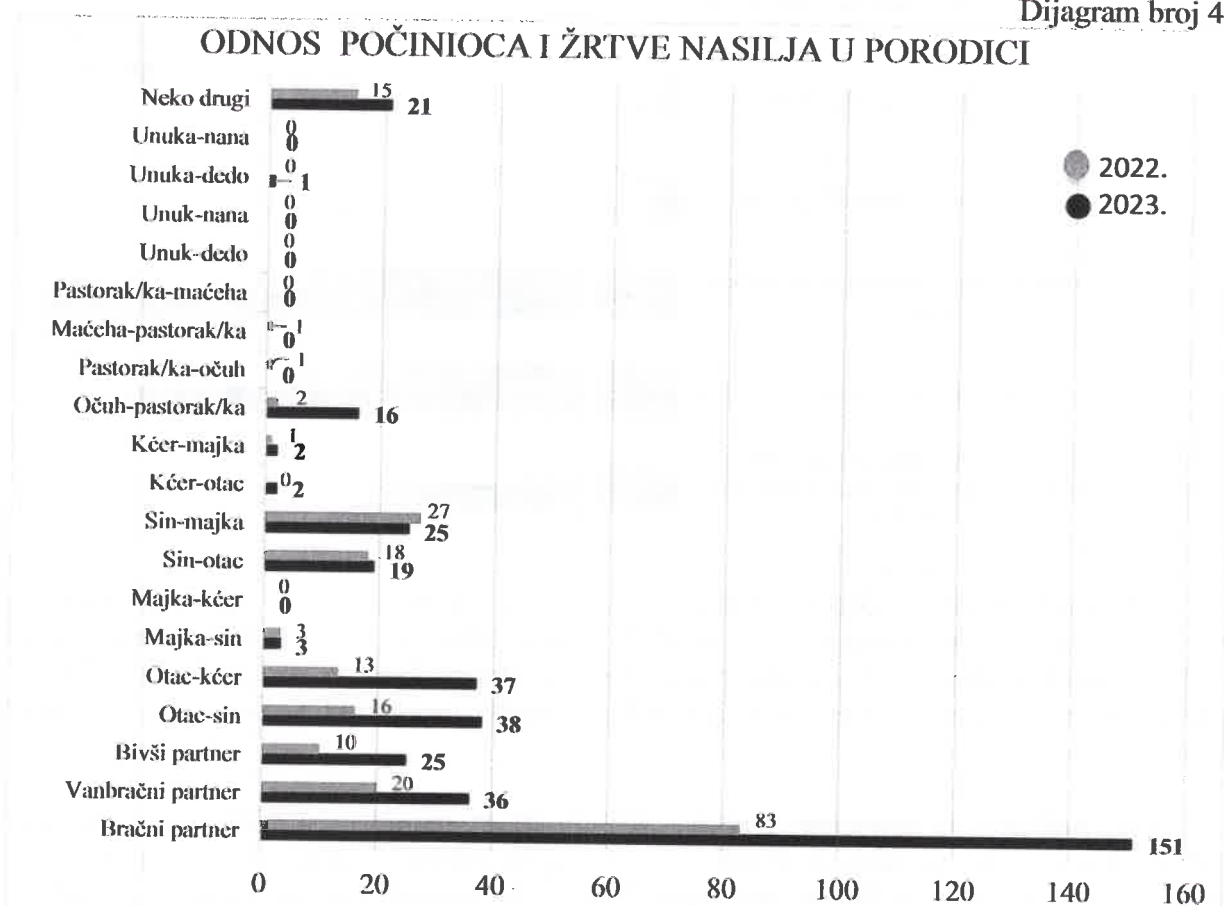
Organi nadležni za izvršenje izrečene zaštitne mjere navedene u rješenju o izricanju zaštitne mjere dužni su redovno pratiti izvršenje mjere, sačiniti i dostaviti nadležnom sudu izvještaj o njihovom izvršenju, predložiti prekid ili zamjenu mjere kada to smatraju potrebnim; odnosno dužan je po saznanju o neizvršenju ili kršenju izrečene mjere o tome obavijestiti nadležni sud i centar za socijalni rad. Nakon izvještaja o izvršenju zaštitne mjere dostavljenog od organa nadležnih za izvršenje izrečene zaštitne mjere, nadležni sud može izrečenu mjeru zamijeniti drugom zaštitnom mjerom, zatim rješenje o izricanju zaštitne mjere ukinuti ili izreći novčanu kaznu za nepostupanje po izrečenoj zaštitnoj mjeri. Uloga centara za socijalni rad je da prate izvršenje izrečenih mjera, obavještavaju nadležni sud o izvršenju mjera, kao i da predlažu prekid ili produženje ili zamjenu mjere drugom mjerom. U kontekstu navedenog, centri za socijalni rad su tokom 2023. godine dostavljali izvještaje i prijedloge nadležnom sudu prema podacima koji su navedeni u tabeli br. 2.

Tabela broj 2.

Obavještenja, izvještajii prijedlozi	Broj
Broj obavještenja nadležnom sudu o izvršenju zaštitne mjere	120
Broj predloženih prekida mjere	7
Broj predloženih produženja mjere	3
Broj predloženih zamjena mjere drugom mjerom	1
Broj dostavljenih izvještaja nadležnom sudu	118

Analizirajući podatke o srodstvu osobe kojoj je izrečena zaštitna mjera i žrtve koja se štiti izrečenom zaštitnom mjerom, to jeste odnos počinilac-žrtva nasilja, evidentno je da je najveći broj nasilni radnji izvršavaju bračni i vanbračni partneri ili bivši partneri, zatim ostali članovi porodice kako je to navedeno u dijagramu broj 4.

Dijagram broj 4.

Kao jedan od značajnijih oblika zaštite i pomoći žrtvama nasilja kada nemaju sigurno mjesto boravka jest njihov boravak uz prethodni pristanak, odnosno pristanak staratelja u sigurnoj kući. Sigurne kuće pružaju korisnicama i njihovoj djeci privremeni siguran smještaj, ali i nude brojne druge usluge, poput psihološkog savjetovanja i emocionalne podrške, zdravstvene i pravne pomoći te pomoći u ekonomskom osnaživanju, traženju smještaja i zapošljavanju. Žrtave nasilja u porodici kojima je potreban smještaj u sigurnu kuću na području Zeničko-dobojskog kantona realizuje se u Sigurnoj kući koja djeluje pri Udruženju „Medica“ Zenica. Korisnicama u Sigurnoj kući, pored sigurnog smještaja i redovnih obroka, pružaju se i sljedeće usluge: kompletna logistička podrška kao što su osnovni higijenski artikli, osnovna obuća i odjeća, te ostalo shodno potrebama svake korisnice (žene i djeteta);

kontinuirana psihološka pomoć i podrška; usluge medicinskog servisa, edukacije o ličnoj higijeni i higijeni prostora, očuvanju reproduktivnog zdravlja, okupaciona terapija, završavanje obuka za zanimanje (krojenje, šivenje, tapaciranje, printanje na tekstilnoj mašini, frizerski kurs i manikura); kontinuirani odgojno-obrazovni rad sa djecom; podrška pri uključivanju /nastavku obrazovnog procesa, upisa u školu, regulisanju potrebnih knjiga i školskog materijala, te kontinuirana podrška u savladavanju školskog gradiva i drugih školskih aktivnosti. Udruženje Medica“ Zenica pruža širi spektar različitih usluga i o utrošku dodjeljenih sredstava iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona uredno dostavlja godišnji izvještaj o realizaciji usluga smještaja u Sigurnu kuću.

Broj izvršenih smještaja u Sigurnu kuću Udruženja „Medica“ Zenica predočavamo u tabeli broj 3.

Tabela broj 3.

Godina	Broj žena	Broj muške djece	Broj ženske djece	Ukupno
2023.	22	21	19	62
2022.	15	18	16	49

Tokom 2023. godine za 62 smještene osobe obezbjedeno je posluživanje 1.884 porcije obroka i 669 porcija užine, pružene 994 medicinske intervencije, održano 29 grupnih edukativnih radionica i 17 individualnih razgovora o održavanju lične higijene i zdravlja, urađeno ukupno 201 individualnih/ terapijskih sesija u okviru psihološke podrške, 3 grupne edukativno-suportivne sesije sa ženama, 13 zajedničkih sastanaka sa svim korisnicima, pruženo 29 pravnih savjeta, te obavljeno 145 kontakta sa nadležnim ustanovama.

Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Zeničko-dobojskog kantona žrtve nasilja su prepoznate kao korisnici prava iz socijalne zaštite i prema propisani uslovima mogu ostvariti ista. Pored ove ili neke druge institucionalne pomoći žrtve nasilja mogu ostvariti pravnu, psihološku, savjetodavnu, edukativnu, materijalnu ili neku drugu vrstu pomoći putem Udruženja Medica“ Zenica ili Centra za ženska prava.

5. STANJE KRIMINALITETA U OBLASTI NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U PORODICI U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU

ZAKONSKI OKVIR ZAŠTITE U OBLASTI NASILJA U PORODICI

Ministarstvo unutrašnjih polova Zeničko-dobojskog kantona, Uprava policije, u pogledu krivičnog postupka, a u vezi sa postupanjem po prijavama krivičnog djela Nasilje u porodici iz člana 222. Krivičnog zakona Federacije BiH, primjenjuje i postupa u skladu sa Krivičnim zakonom Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/03, 21/04-ispravka, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23) i Zakonom o krivičnom postupku Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 35/03, 56/03-ispravka, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20).

Također, osim navedenih zakonskih propisa po kojima se postupa po pitanju krivičnih djela nasilja u porodici, primjenjuju se i odredbe Zakona o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH ("Službene novine FBiH", br.20/13 i 75/21), te Pravilnik o načinu provođenja

zaštitnih mjera za počinioce nasilja u porodici koje su u nadležnosti policije ("Službene novine Federacije BiH", br. 19/14 i 95/18).

MULTISEKTORSKA SARADNJA U OBLASTI NASILJA U PORODICI

U ovoj oblasti kriminaliteta uspostavljena je veoma dobra multisektorska saradnja između Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, Uprave policije i drugih različitih institucija.

S tim u vezi, između Uprave policije, odnosno policijskih službenika koji postupaju po prijavama krivičnih djela nasilja u porodici, uspostavljena je dobra saradnja sa svim Centrima za socijalni rad sa područja Zeničko-dobojskog kantona, nevladinim organizacijama, ali i Udruženjem Medica iz Zenice, a sve u cilju što boljeg pružanja pomoći porodicama i žrtvama porodičnog nasilja i eventualnog smještanja žrtava u Sigurnu kuću.

Takoder, kontinuirano se ostvaruje saradnja između Uprave policije i Kantonalnog tužilaštva, te se povodom svake prijave krivičnog djela nasilja u porodicu, a u skladu sa Krivičnim zakonom i Zakonom o krivičnom postupku Federacije BiH, podnosi izvještaj o počinjenom krivičnom djelu i počiniocu.

Kontinuirano se ostvaruje saradnja i sa nadležnim Sudovima, kojima se od strane policijskih

službenika, povodom zaprimljenih prijava nasilja u porodici, a u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici i Pravilnikom o načinu provođenja zaštitnih mjera za počinioce nasilja u porodici, podnosi prijedlog za izricanje zaštitnih mjera učiniocima nasilja.

Nakon izricanja zaštitnih mjera učiniocu nasilja u porodici od strane nadležnog suda (zaštitna mjera udaljenja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora i zabrane vraćanja u stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor, zaštitna mjera zabrane približavanja žrtvi nasilja u porodici, zaštitna mjera zabrane uznemiravanja ili uhođenja lica izloženog nasilju, privremeno lišenje slobode i zadržavanje), za provedbu istih također je zadužena policijska stanica na čijem području žrtva nasilja u porodici ima prebivalište i boravište. S tim u vezi, odgovornost policijskih službenika jeste u skladu sa Pravilnikom, i provođenje izrečene zaštitne mjere (bez odgode provjera sigurnosti žrtve nasilja i prikupljanje potrebnih obavijesti radi utvrđivanja da li se počinitelj nasilja ponaša u skladu sa izrečenom zaštitnom mjerom, izrada procjene ugroženosti i plana provođenja zaštitne mjere, u čemu također učestvuje i organ starateljstva u odnosu na pitanja iz svoje nadležnosti).

Shodno navedenom, obaveza policijskih službenika ne prestaje podnošenjem prijedloga za izricanje zaštitnih mjera nadležnom sudu, već i nakon što sud izrekne počiniocu nasilja zaštitne mjere, obaveza policijskih službenika za sigurnost žrtve nasilja se i dalje nastavlja.

STATISTIČKI I UPOREDNI PODACI

U pogledu stanja kriminaliteta u oblasti nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Zeničko-dobojskom kantonu utvrđeno je sljedeće:

U 2023. godini, na području Zeničko-dobojskog kantona zabilježeno je 285 slučajeva nasilja u porodici, od kojih na području PU I (Zenica) (81), PS Visoko (53), PS Kakanj (33), PS Breza (22), PS Zavidovići (18), PS Maglaj (31), PU Žepče (5), PS Tešanj (19), PS Usora (3), PS Doboju Jug (2), PS Olovo (5), PS Vareš (7) i SKP (6).

Žrtve nasilja su u najvećem broju slučajeva supruga, roditelji i djeca.

Žrtvama nasilja su u 86 slučajeva nanosene tjelesne povrede, od čega u 2 slučaja teške tjelesne povrede i u 84 slučaja lake tjelesne povrede, dok se u ostalim slučajevima radilo o psiho-fizičkom zlostavljanju.

Počinioci nasilja su najčešće muževi, sinovi i očevi.

Protiv počinitelaca nasilja u porodici je, radi postojanja osnova sumnje da su počinili krivično djelo „Nasilje u porodici“ (čl.222. prema KZ FBiH), podneseno 295 izvještaja Tužilaštvu, kojima je prijavljeno 301 lice, od kojih 8 maloljetnika i 116 povratnika u činjenju krivičnih djela, 240 lica je lišeno slobode, a za 239 lica je određena mjera zadržavanja do 24 sata.

Usporedbe radi:

U 2022. godini, na području Zeničko-dobojskog kantona zabilježeno je 204 slučajeva nasilja u porodici, od kojih na području PU I (Zenica) (75), PS Visoko (36), PS Kakanj (20), PS Breza (14), PS Zavidovići (15), PS Maglaj (14), PU Žepče (3), PS Tešanj (19), PS Usora (2), PS Olovo (3), PS Vareš (2) i SKP (1).

Žrtve nasilja su u najvećem broju slučajeva supruge, roditelji i djeca.

Žrtvama nasilja su u 55 slučajeva nanosene tjelesne povrede (LTP), dok se u ostalim slučajevima radilo o psiho-fizičkom zlostavljanju.

Počinioci nasilja su najčešće muževi, sinovi i očevi.

Protiv počinitelaca nasilja u porodici je, radi postojanja osnova sumnje da su počinili krivično djelo „Nasilje u porodici“ (čl.222. prema KZ FBiH), podneseno 189 izvještaja Tužilaštvu, kojima je prijavljeno 189 lica, od kojih 2 maloljetnika i 77 povratnika u činjenju krivičnih djela, 111 lica je lišeno slobode i svima je određena mjera zadržavanja do 24 sata.

Iz gore navedenih statističkih podataka može se zaključiti da je u 2023. godini na području Zeničko-dobojskog kantona došlo do povećanja broja zaprimljenih prijavi slučajeva nasilja u porodici, a proporcionalno tome i do povećanog broja podnesenih izvještaja Tužilaštvu, odnosno broja prijavljenih lica i lica lišenih slobode, kao i broja lica koji su u skladu sa Zakonom i policijskim ovlaštenjima zadržani do 24 sata.

STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE POLICIJSKIH SLUŽBENIKA UPRAVE POLICIJE MINISTARSTVA UNUTRAŠNJIH POSLOVA ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA U POSTUPANJU U OBLASTI NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U PORODICI

Uprava policije kontinuirano radi na stručnom usavršavanju i osposobljavanju policijskih službenika u oblasti nasilja u porodici, te ostvaruje dobru saradnju sa vladinim i nevladinim organizacijama i drugim subjektima u društvu, a takođe organizuje obuke u svojoj organizaciji, koristeći vlastite kapacitete.

U 2023.godini, Uprava policije je u saradnji sa konsultantskom kućom Lucid Linx organizovala edukaciju policijskih službenika Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, održana u Zenici, na kojoj je učestvovalo 40 policijskih službenika na teme koje se odnose na problematiku nasilja u porodici, “Postupanje policijskih službenika po prijavama nasilja u porodici i provođenja zaštitnih mjera”, na kojoj su

učestvovali komandiri i pomoćnici komandira za kriminalitet, sa područja nadležnosti Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko – dobojskog kantona”.

Krajem 2023.godine, u saradnji sa Udruženjem “JaBiHEU” i “Dignitet” je organizovano šest online predavanja, koja su se realizovala u okviru projekta “Unapređenje pravne i društvene matrice za sprječavanje femicida i rodno zasnovanog nasilja u Bosni i Hercegovini”. Šest jednodnevnih online predavanja je realizovano na sljedeće teme: 1. Metodologija za kontinuirano praćenje i evaluaciju efikasnosti i efektivnosti rada svih nadležnih aktera, uz aktivno učešće ženskih organizacija civilnog društva, 2. Uspostavljanje veze između rodno zasnovanih ubistava žena i različitih oblika nasilja nad ženama, 3. Obrada slučajeva pokušaja ubistva, 4. Trgovina ženama i femicid, 5. Multisektorska saradnja u oblasti prevencije i borbe protiv svih oblika rodno zasnovanog nasilja nad ženama i pružanja usluga žrtvama, uključujući specijalizirane usluge koje pružaju organizacije civilnog društva, 6. Podrška istraživanju i prikupljanju podataka o rodno zasnovanom nasilju nad ženama, uključujući nasilje u porodičnom i partnerskom kontekstu”, kojom prilikom su predavanja realizovana od stručnih osoba iz predmetnih oblasti. Na predmetnim online predavanjima je učestvovalo ukupno 93 policijska službenika Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko – dobojskog kantona.

Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko – dobojskog kantona, ostvaruje kontinuiranu saradnju sa konsultantskom kućom LUCID LINX, Misijom OSCE-a, Federalnom upravom policije, a sve u cilju unapređenja rada policijskih službenika u postupanju u slučajevima nasilja u porodici.

S tim u vezi, sa predstavnicima Lucid Linxa, te sa predstavnicima Misije OSCE-a je održano nekoliko sastanaka i radionica u cilju izrade novih prijedloga za unapređenje policijskog odgovora na nasilje u porodici i iznalaženja najprikladnijih rješenja i mogućim načinima operacionalizacije navedenih dokumenata, te se planira održavanje zajedničkog sastanka polovinom februara 2024. godine.

Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko – dobojskog kantona je od Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova zaprimila dopis, od dana 05.02.2024.godine, kojim obavještavaju upravu policije, da u saradnji sa Gender Centrom Vlade FBiH i uz tehničku podršku „Projekat EU za ljudska prava i suzbijanje diskriminacije“ pokrenuo aktivnosti na dopuni Pravilnika o načinu provođenja zaštitnih mjera za počiniocce nasilja u porodici koji su u nadležnosti policije (Službene novine Federacije BiH, br. 19/14 i 95/18) sa ciljem usklađivanja odgovora policijskih službenika u pogledu procjene rizika.

U tom pogledu je i izraden nacrt Pravilnika o dopuni Pravilnika o načinu provođenja zaštitnih mjera za počiniocce nasilja u porodici koji su u nadležnosti policije, te će na radionici, na kojoj će se raspravljati o novom nacrtu Izmjene Pravilnika, učestvovati dva policijska službenika Uprave policije MUP-a ZDK, koja će se održati polovinom februara u Konjicu, sa ciljem diskusije o samom nacrtu Pravilnika o dopuni Pravilnika, ali i sa upoznavanjem policijskih službenika sa standardiziranim pristupom u procesu provođenja rizika u predmetima nasilja u porodici putem obuke, te će imenovani policijski službenici, o zaključcima donesenim na radionici upoznati upravu policije.

Osim navedenog, Uprava policije je na osnovu Akcionog plana mjera i radnji Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona za 2024.godinu i Plana rada Odsjeka za edukaciju za 2024.godine, planirala realizaciju obuke policijskih službenika o problematici nasilja u porodici na teme: "Postupanje policijskih službenika kod zaprimanja prijava i provođenja zaštitnih mjera u predmetima nasilja u porodici, senzibilan pristup policijskih službenika žrtvama rodnozasnovanog nasilja", te „Postupanje policijskih službenika u otkrivanju i gonjenju počinitelaca krivičnog djela nasilja u porodici". Navedenim obukama će se realizovati unapređenje postupanja policijskih službenika o sprečavanju i otkrivanju nasilja u porodici, potrebama i pravima žrtava, kao i sprečavanju sekundarne viktimizacije na način koji je utvrđen pravnim okvirom u FBiH i to Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici (Službene novine FBiH br.20/13 i 75/21) i Pravilnikom o načinu provođenja zaštitnih mjera za počinioce nasilja u porodici koje su u nadležnosti policije (Službene novine FBiH br.20/13).

S tim u vezi, Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko – dobojskog kantona, Odsjek za edukaciju je sačinio Nastavni plan i program stručnog osposobljavanja i usavršavanja policijskih službenika, broj 08-02-01/2-28-1-3-181/24, od dana 02.02.2024.godine, kojim se kreira okvir za osiguravanje odgovarajuće obuke za policijske službenike o sprečavanju i otkrivanju nasilja u porodici, potrebama i pravima žrtava, kao i sprečavanju sekundarne viktimizacije na način koji je utvrđen pravnim okvirom u FBiH i to Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici (Službene novine FBiH br.20/13 i 75/21) i Pravilnikom o načinu provođenja zaštitnih mjera za počinioce nasilja u porodici koje su u nadležnosti policije (Službene novine FBiH br.20/13).

Osnov za provođenje obuke predstavlja Priručnik za provođenje obuke policijskih službenika za postupanje u slučajevima nasilja u porodici i nasilja nad ženama, koji objedinjuje postupanje policijskih službenika u skladu s pozitivnim propisima u FBiH koji se odnose na postupanje u slučajevima nasilja u porodici i nasilja nad ženama, primarno na osnovu Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH, Krivičnog zakona FBiH i Pravilnika o načinu provođenja zaštitnih mjera za počinioce nasilja u porodici koje su u nadležnosti policije.

U skladu sa Priručnikom za provođenje obuke policijskih službenika za postupanje u slučajevima nasilja u porodici i nasilja nad ženama, predmetna obuka na temu „Postupanje policijskih službenika po prijavama nasilja u porodici i provođenje zaštitnih mjera“ obuhvata I modul obuke, dok će II modul obuke na temu „Gonjenje počinitelaca krivičnih djela nasilja u porodici i nasilja nad ženama“, biti naknadno realizovan.

Ciljevi predmetne obuke su da:

- policijski službenici unaprijede svoje znanje, te da primjene najviše standarde u svom radu na slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u porodici,
- policijski službenici imaju senzibilan pristup žrtvama nasilja u porodici,
- policijski službenici pružaju djelotvornu i blagovremenu zaštitu žrtava nasilja,
- policijski službenici sprečavaju ponovnu traumatizaciju žrtve nasilja u sistemu krivičnog pravosuđa.

Prema analizi koja je provedena u pripremi ovog Plana i programa utvrđeno je da su ciljna grupa policijski službenici koji prvi ostvaruju kontakt sa žrtvama, vode smjene koji zaprimaju

prijavu, istražitelji koji sprovode istragu u policijskim stanicama, kao i pomoćnici komandira za kriminalitet. Predmetna jednodnevna obuka se počela realizovati u toku februara, te će se nastaviti u toku marta 2024.godine, kojom će biti obuhvaćeno oko 400 policijskih službenika.

Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko dobojskog kantona kroz projekat Rad policije u zajednici realizuje preventivne aktivnosti na održavanju edukacija/radionica učenicima osnovnih/srednjih škola, kao i njihovim roditeljima, prosvjetnim radnicima, u cilju zaštite djece od nasilja na društvenim mrežama, o vršnjačkom nasilju, borbi protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama i drugim aktuelnim pitanjima u cilju prevencije nastanka štetnih posljedica za djecu i mlade. Nekoliko radionica je realizovano u sklopu kampanje „16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja“. Navedene aktivnosti se provode kontinuirano, te će se u narednom periodu nastaviti provoditi.

Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko – dobojskog kantona kontinuirano organizuje i provodi obuke na stručnom osposobljavanju i usavršavanju policijskih službenika iz oblasti nasilja u porodici, kako koristeći svoje vlastite kapacitete, tako i u saradnji sa vladinim, nevladinim organizacijama i drugim subjektima u društvu, a sve u cilju jačanja kapaciteta policijskih službenika u postupanju u slučajevima nasilja u porodici, te će nastaviti predmetne aktivnosti.

**MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU
POLITIKU I IZBJEGLICE ZENIČKO-
DOBOJSKOG KANTONA**

MINISTAR

Antonio Simunovic
Antonio Simunovic

**MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH
POSLOVA ZENIČKO-DOBOJSKOG
KANTONA**

MINISTAR

Emir Vračo
Emir Vračo

